

ಬಿಪಿ. ಬಿಸಿ. 57/21.01.001/95

ಉಲ್ಲೇಖ: ಡಿಬಿಒಡಿ.ಬಿಸಿ.ಬಿಪಿ.57/21.01.001/95 ಮೇ 4, 1995 (19950504)

**ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಗಳು- ಠೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ
ಎಸ್‌ಇಸಿ. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ನೀತಿ**

ನಮ್ಮ ಸುತ್ತೋಲೆಗಳಾದ ಡಿಬಿಒಡಿ.ಸಂಖ್ಯೆ. ಜಿಸಿ.ಬಿಸಿ.193/17.04.001/93 ದಿನಾಂಕ ನವೆಂಬರ್ 18, 1993 ಮತ್ತು ಬಿಪಿ.ಬಿಸಿ. 106/21.01.001/94 ದಿನಾಂಕ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 23, 1994 ಇವುಗಳನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನೋಡಿ. ಆ ಸುತ್ತೋಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ' ಬೇನಾಮಿ ' ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರನೇ ಪಕ್ಷಕಾರನ ಚೆಕ್‌ಗಳು, ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಗದೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಠೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಬ್ಯಾಂಕು ಖಾತೆಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜನವರಿ 1, 1994 ರಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುವಂತೆ ತೆರೆಯಲಾದ ಹೊಸ ಠೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದಿರುವಂಥ ಠೇವಣಿದಾರರ ಮತ್ತು ಖಾತೆದಾರರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು (ನಮ್ಮ ಸುತ್ತೋಲೆ ಪತ್ರ ಡಿಬಿಒಡಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಿಸಿ 202/17.04.001/93 ದಿನಾಂಕ ಡಿಸೆಂಬರ್ 6, 1993 ನೋಡಿ). ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಖೆಯ ನೌಕರರು ಠೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದರೆ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ದಂಡನೀಯ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದೆಂದು ತಮ್ಮ ಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುವಂತೆಯೂ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

2. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಬೇನಾಮಿ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ಪಕ್ಷಕಾರನ ಖಾತೆಗೆ ಸಂದಾಯ ಚೆಕ್‌ಗಳನ್ನು, ಬಡ್ಡಿ/ಲಾಭಾಂಶದ ವಾರಂಟ್‌ಗಳು, ಮರುಪಾವತಿ ಆದೇಶಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ನಗದೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಹಾಗೂ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟೀಸ್ ಮತ್ತು ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜ್ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ (ಸೆಬಿ) ಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನಾವು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅಂಥ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ನೀತಿ ನಿಷ್ಠೆ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಣವನ್ನು ಲಪಟಾಯಿಸಿದ ನಂತರ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯೊಳಗೆ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ಠೇವಣಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಈ ಮುಂದೆ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

(ಎ) ಹೊಸ ಠೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಕಟ ಗಮನಹರಿಸುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಅಂಥ ಹೊಸದಾಗಿ ತೆರೆದ ಖಾತೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವುದು ಠೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳ ಶಾಖೆ/ ವಿಭಾಗಗಳ ಪ್ರಭಾರ ಹೊಂದಿರುವವರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಶಾಖೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಅಥವಾ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿನ ಠೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳ ಖಾತೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರುಗಳು ಆ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮೋಸದ ಅಥವಾ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಡೆಯುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸುವ ಹಾಗೆ ಕೊನೆ ಪಕ್ಷ ಮೊದಲ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ನಿಕಟ ನಿಗಾ ವಹಿಸುವಂತೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ತಮ್ಮ ಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಬೇಕು. ಈ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಮೋಸದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭದ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ತರುವಾಯ ತಿಳಿದುಬಂದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹೊಣೆಗಾರರನ್ನಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಹೇಳಬೇಕು.

(ಬಿ) ಭಾರೀ ಮೊತ್ತದ ನಗದು ಹಣ ತೆಗೆಯುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ನಿಗಾ ಇಡುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಮೂರನೇ ಪಕ್ಷಕಾರನ ಚೆಕ್‌ಗಳು, ಡ್ರಾಫ್ಟ್‌ಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಲಿ ಇರುವ ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ತೆರೆದ ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ಠೇವಣಿ ಮಾಡಿ ತರುವಾಯ ಭಾರೀ ಮೊತ್ತದ ನಗದು ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇಡೀ ವ್ಯವಹಾರದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯಕ್ಕೆಡೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತೋಲೆ ಡಿಬಿಒಡಿ.ಸಂಖ್ಯೆ. ಎಫ್‌ಎಂ.ಸಿ.ಬಿಸಿ.153/27.01.003/93-94 ದಿನಾಂಕ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1, 1993ರಲ್ಲಿ, ಭಾರೀ ಮೊತ್ತದ ನಗದು ಹಣ ತೆಗೆಯುವುದನ್ನು ಶಾಖಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ನಿಕಟವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಠೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಗದು ಸಾಲ ಓವರ್ ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಮುಂತಾದಂಥ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ 10 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಗದು ಠೇವಣಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಖಾತೆಗಳಿಂದ ನಗದು ಹಣ ತೆಗೆಯುವುದನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು 10 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನಗದು ಠೇವಣಿಗಳ ಮತ್ತು ನಗದು ಹಣ ತೆಗೆಯುವುದರ ವಿವರಗಳನ್ನು, ಅಂದರೆ ಠೇವಣಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಖಾತೆದಾರನ ಹೆಸರು, ಖಾತೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ, ಠೇವಣಿ ಇಟ್ಟ ಮೊಬಲಗು ಮತ್ತು ಹಣ ತೆಗೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಖಾತೆದಾರನ ಹೆಸರು, ಖಾತೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ, ತೆಗೆದ ಮೊಬಲಗು ಮತ್ತು ಚೆಕ್‌ನ ಫಲಾನುಭವಿಯ ಹೆಸರು ಇವು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

3. ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕೃತಿ ನೀಡಿ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿ. ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಠೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ